

بررسی و شناخت موانع و محدودیتهای کارآفرینی در بخش کشاورزی

مریم دلفانی^۱، اکبر حسین پور^{۲*}، علی نجفی^۳، سید محمود حسینی^۴

۱-دانش آموخته کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

۲-دانشجوی دکترای ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

۳-دانش آموخته کارشناسی ارشد علوم دامی و مسئول امور دام مدیریت جهاد کشاورزی

۴-استاد گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۵/۲۷

تاریخ بازنگری: ۱۳۹۷/۵/۲۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۵/۲۲

چکیده:

کارآفرینان از عوامل ضروری تغییر در یک اقتصاد مبتنی بر بازارند. آنها امکان استفاده مؤثر و فزاینده از منابع را فراهم می آورند و داد و ستد بین بخشهای مختلف با امکانات و اولویتهای متفاوت را تسهیل می سازند. کارآفرینان در بخش کشاورزی با موانع و مشکلات فراوانی روبرو هستند. هدف کلی این تحقیق بررسی و شناخت موانع توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی از دیدگاه فارغ التحصیلان مقطع کارشناسی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران می باشد و اهداف اختصاصی آن بررسی و شناخت موانع و محدودیتهای توسعه کارآفرینی در بخش خصوصی و بخش دولتی و مشکلات آموزش عالی در تربیت دانش آموختگانی کارآفرین از دیدگاه فارغ التحصیلان مقطع کارشناسی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران می باشد. و روش تحقیق مورد بررسی و داده ها با استفاده از پرسشنامه جمع آوری شد. جامعه آماری این مطالعه ۱۶۴۱ دانشجوی فارغ التحصیل بین سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ بوده است. جمعیت نمونه ۱۴۵ نفر بوده است. قابلیت اطمینان پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ (۹۵٪) مورد آزمایش قرار گرفت. همچنین بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل مرتبط با ویژگیهای شخصی و تحصیلی بادیدگاه آنها نسبت به موانع توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی می باشد. روش تحقیق آن توصیفی، همبستگی و از نوع کاربردی است. نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان می دهد که جنسیت، محل تولد، وضعیت تأهل، محل سکونت سال فارغ التحصیلی، وضعیت شغلی، سابقه کار، وضعیت استخدام، نوع

سازمان نمی تواند تأثیر معنی داری بر دیدگاه فارغ التحصیلان نسبت به موانع کارآفرینی در بخش کشاورزی داشته باشد. نتایج حاصل از آزمون متغیرها با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن نشان می دهد که میزان حقوق دریافتی، سن فارغ التحصیل، سابقه اشتغال، میزان نارضایتی، نحوه استخدام، رشته تحصیلی، شغل پدر رابطه معنی داری با دیدگاه فارغ التحصیلان در رابطه با موانع کارآفرینی در بخش کشاورزی ندارد. یکی از روشهای بکار گرفته شده در این تحقیق تحلیل عاملی بود که نتیجه این روش نشان داد که موانع و مشکلات بخش خصوصی و دولتی و آموزش عالی در عرصه کارآفرینی در هفت عامل برنامه ریزی و پشتیبانی، نوآوری، عامل مدیریتی، ناهماهنگی سازمانی، سیاست راهبردی، عامل آموزشی و خواستگاه محلی شناسایی شدند.

کلید واژگان: کارآفرینی، آموزش کارآفرینی، موانع کارآفرینی، فارغ التحصیلان کشاورزی، بخش

کشاورزی

مقدمه:

واژه کارآفرین در اصل از زبان فرانسه به دیگر زبانها راه یافته است و هنوز در زبان فارسی معادل دقیقی برای آن وجود ندارد. عموماً واژه کارآفرینی به لحاظ حیظه گسترده و ارتباط تنگاتنگ آن با مسائل، احیاناً شنونده نا آشنا را به اشتباه می اندازد. بر خلاف فرانسویان که تعاریف نسبتاً منسجم و گسترده ای را از کارآفرینان ارائه می کنند. انگلیسی ها سه اصطلاح متفاوت را در خصوص کارآفرین به کار می گرفتند که عبارت بودند از ماجراجو، متعهد و کارفرما. بنابر تعریف واژه نامه دانشگاهی وبستر کارآفرین کسی است که متعهد می شود مخاطره های یک فعالیت اقتصادی را سازماندهی، اداره و تقبل کند. (پرخوان رازلیقی، ۱۳۸۰، ص ۲۶) در واقع کارآفرین کسی است که نوآوری خاصی داشته باشد این نوآوری می تواند ارائه یک محصول جدید، ارائه یک خدمت جدید، در طراحی یک فرایند نوین و یا نوآوری در رضایت مشتری و ... باشد. (رضوی نعمت الهی، ۱۳۸۴، ص ۱۰).

در اوایل سده شانزدهم میلادی کسانی را که در کار مأموریت نظامی بودند کارآفرین می خواندند و پس از آن برای مخاطرات دیگر نیز همین واژه با محدودیتهایی مورد استفاده قرار گرفت. از حدود سال ۱۷۰۰ میلادی به بعد درباره پیمانکاران دولت که دست اندر کار امور عمرانی بودند، از لفظ کارآفرین زیاد استفاده شد. در کشورهای در حال توسعه هم از اواخر دهه ۱۹۸۰ این موضوع را مورد توجه قرار داده اند، در کشور ما تا شروع اجرای برنامه سوم توسعه، توجه چندانی به کارآفرینی نشده بود، حتی در محافل علمی دانشگاهی نیز به جز موارد بسیار نادر، فعالیتی در این زمینه صورت نگرفته بود (نشریه حیات نو اقتصادی، ۱۳۸۴).

هیسریچ (۱۹۹۲) مهارتها و تواناییهای مورد نظر جهت کارآفرین شدن را در سه دسته طبقه بندی می کند

- ۱- مهارتهای فنی شامل: ارتباط نوشتاری و کلامی، نظارت بر محیط پیرامون، مدیریت فنی، کار تیمی، مهارتهای بین فردی، تواناییهای سازمانی، مهارت تشکیل شبکه های مورد نیاز، سبک های مدیریتی مختلف.
 - ۲- مهارتهای مدیریت کسب و کار شامل: مهارتهای برنامه ریزی و هدف گذاری، تصمیم گیری، روابط انسانی در سازمان کنترل و نظارت، مذاکره، بازاریابی، امور مالی و حسابداری.
 - ۳- مهارتهای شخصی کارآفرینی شامل: انگیزه موفقیت، کنترل درونی، استقلال طلبی، تغییرپذیری، نوآوری و خلاقیت، ریسک پذیری، سخت کوشی و آینده نگری.
- بورچ و فرسمن (۲۰۰۱) معتقدند در طی دهه گذشته، توسعه کارآفرینی یکی از سیاستهای کشاورزی اروپا به عنوان ابزاری جهت افزایش ارزش تولیدات کشاورزی بوده است. تجدید ساختار بخش کشاورزی در نتیجه تغییرات در سیاستهای ملی و بین المللی، تقاضا برای فعالیتهای کارآفرینانه در بین کشاورزان را افزایش داده است. کشاورزان می توانند منشأ نوآوری در جوامع کشاورزی و یک منبع بالقوه کارآفرینی باشند. در سالهای اخیر به نقش کارآفرینان در رشد و شکوفایی صنعتی و اقتصادی کشورها و نیز با عنایت به مسائل و تنگناهایی که از نظر اقتصادی و توسعه صنعتی و علی الخصوص بیکاری وجود دارد، ضرورت ایجاد می کند تا به ترویج و توسعه این مفهوم در سطح گسترده پرداخته شود.

- حیدری (۱۳۸۳) موانع کارآفرینی در دانشگاهها و مؤسسات عالی امروزه را در مواردی از این قرار می‌داند:
- ۱- امروزه بیشتر درس‌های دانشگاهی به ویژه در رشته‌های علوم انسانی به شیوه نظری ارائه می‌شود و تلاش جدی برای کاربردی کردن آنها نشده است،
 - ۲- از دیگر مشکلات در زمینه اشتغال نهادینه نشدن فرهنگ کارآفرینی در سطوح گوناگون جامعه است. متأسفانه به جای ایجاد فرهنگ کارآفرینی، فرهنگ کارمندپروری در جامعه رشد و گسترش یافته است
 - ۳- بازار کار هماهنگ با تحولات علوم و تکنولوژی در حال دگرگونی است. از این رو بازارکار به برخی تخصصهای تازه نیازمند است که لزوماً دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها در دوران تحصیل فرا نمی‌گیرند.
 - ۴- محدودیت اختیار مدیران دانشگاه‌ها در زمینه برگزاری درس‌های کارآفرینی و برنامه ریزی‌های بلندمدت برای کارهای اشتغال‌زا منجر به کاهش ابتکار و نوآوری می‌شود
 - ۵- مشکل دیگر نبود ارتباط بین دانشگاه‌ها و مراکز تولیدی و صنعتی است
 - ۶- ناآشنایی جوانان با بازارکار

مریدی (۱۳۷۹) موانع کارآفرینی مرتبط با سیاست‌های دولت را شامل اعمال سیاست ارزی و کنترل، تعیین و تغییر بوروکراتیک نرخ ارز، اعمال نظر در قیمت‌گذاری و یا حتی تعیین قیمت، ایجاد انحصارات از دو طریق، یعنی مالکیت خود و نیز جلوگیری از واردات برخی کالاها، پرداخت انواع یارانه‌های مستقیم و غیرمستقیم یا آشکار و پنهان به تولید به تولیدکنندگان دانست.

احمدپورداریانی (۱۳۸۲) ناشناخته بودن مفهوم کارآفرینی برای سیاست‌گذاران دولتی و عدم اطمینان کامل نسبت به امنیت سرمایه‌گذاری در ایران را از دیگر موانع کارآفرینی برمی‌شمارد. از دیگر موانع کارآفرینی در بخش دولتی وجود قوانین و مقررات دست و پاگیر در بیشتر زمینه‌هاست. در بخش دولتی به خلاقیت و نوآوری و ابتکار اهمیت داده نمی‌شود و به مرور نیروی انسانی انگیزه لازم برای فعالیت و نوآوری بیشتر را از دست می‌دهد.

مواد و روش (ها)

تحقیق حاضر به روش توصیفی-همبستگی است و از آنجا که نتایج پژوهش به شناسایی موانع و محدودیتهای اشتغال و کارآفرینی فارغ‌التحصیلان بخش کشاورزی می‌پردازد و این مسأله می‌تواند در عرصه عمل مورد استفاده مسئولان و دست‌اندرکاران بخش کشاورزی قرار گیرد. بنابراین مطالعه از نوع کاربردی است از روش پیمایشی برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد که بر اساس پرسشنامه‌های آماده انجام می‌شود. جامعه آماری تحقیق تعداد ۱۶۴۱ نفر از فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران از سال ۸۰ تا آخر ۸۴ می‌باشد. به منظور تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران برای جمعیت‌های بزرگتر با ضریب خطای ۹٪ استفاده شده است که حجم نمونه ۱۵۰ نفر به دست آمده است. نمونه‌ها نیز از طریق روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب متناسب استفاده شده است. که برای بالا بردن ضریب اطمینان تعداد ۱۷۰ پرسشنامه ارسال شده که از این تعداد ۱۴۵ پرسشنامه دریافت شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای گردآوری اطلاعات از روشهای اسنادی-کتابخانه‌ای و میدانی استفاده

شد. لذا در جهت بررسی و ارزیابی روایی ابزار این تحقیق پرسشنامه در اختیار چندتن از اساتید و کارشناسان قرار گرفت و با نظرات ایشان اصلاحات مقتضی صورت گرفت، بدین ترتیب پرسشنامه مذکور با روایی مطلوبی تنظیم گردید. برای تعیین پایایی پژوهش حاضر یک آزمون مقدماتی در بین ۳۰ نفر از افراد جامعه آماری قرار گرفت، سپس از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ پایایی مورد ارزیابی قرار گرفت که ضریب پایایی پرسشنامه ۹۵ درصد بدست آمده است. لذا با توجه به روایی و پایایی ابزار گردآوری اطلاعات می توان نسبت به صحت و دقت یافته های پژوهش اطمینان داشت.

نتایج تحقیق

آمار توصیفی

از کل ۱۴۵ نفر مورد مطالعه در این تحقیق، نتایج نشان می دهد که ۶۱/۱ درصد زن و ۳۸/۹ درصد مرد و ۰/۷ بی پاسخ بوده، به لحاظ وضعیت تأهل ۵۱/۸ درصد متأهل و ۴۷/۵ درصد مجرد و ۰/۷ درصد بی مورد و بی پاسخ بوده است. بیشترین درصد فراوانی فارغ التحصیلان مربوط به رشته باغبانی با ۹/۶۰ درصد است و کمترین درصد فراوانی مربوط به رشته ماشینهای کشاورزی با ۴/۸ درصد می باشد. به لحاظ سال فارغ التحصیلی، سال ۱۳۸۲ با ۲۲/۰۶ درصد از فارغ التحصیلان بیشترین درصد فراوانی را به خود اختصاص داده است و کمترین درصد فراوانی مربوط به سال ۱۳۸۳ با ۱۷/۲۴ درصد می باشد. ۸۹ درصد فارغ التحصیلان محل تولد آنها شهر بوده و ۱۱ درصد آنها در روستا متولد شده اند. به لحاظ محل سکونت ۹۲/۳ درصد از فارغ التحصیلان در شهر و ۰/۷ درصد در روستا زندگی می کنند و ۷ درصد این سؤال بی مورد و بی پاسخ داشته است. به لحاظ توزیع فراوانی سن افراد مورد مطالعه بیشترین درصد فراوانی مربوط به گروه سنی ۲۶-۳۰ سال و کمترین درصد فراوانی مربوط به گروه سنی ۴۰-۳۶ است. به لحاظ وضعیت اشتغال بیشترین درصد فراوانی مربوط به افراد بیکار با ۵۷/۲۷ درصد بوده است، به لحاظ نوع سازمان محل کار بیشترین درصد فراوانی مربوط به سازمان دولتی با ۲۸/۲۷ درصد می باشد و کمترین مربوط به سازمان نیمه دولتی با ۴/۱۳ درصد است. بیشترین درصد فراوانی مربوط به فارغ التحصیلان با استخدام روزمزد، ساعتی با ۱۳/۷۹ درصد می باشد و کمترین درصد فراوانی مربوط به استخدام قراردادی با ۸/۹۶ است. به لحاظ سابقه اشتغال به کار بیشترین درصد فراوانی مربوط به سابقه اشتغال بیشتر از دو سال می باشد.

جدول ۱- اولویت بندی عوامل مؤثر در کارآفرینی فارغ التحصیلان با استفاده از شاخص ضریب تغییرات
(C.V)

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	عوامل مؤثر در کارآفرینی
۱	۱۰/۶۳	۰/۵۰	۴/۷۰	داشتن اعتماد به نفس
۲	۱۱/۰۱	۰/۵۲	۴/۷۲	داشتن پشتکار و پی گیری
۳	۱۲/۴۱	۰/۵۶	۴/۵۱	مسئولیت پذیری
۴	۱۳/۷۹	۰/۶۴	۴/۵۸	هدفمند بودن
۵	۱۷/۷۳	۰/۷۵	۴/۲۳	نوآوری
۶	۱۷/۸۶	۰/۷۷	۴/۳۲	مهارت‌های ارتباطی
۷	۱۸/۲۲	۰/۸۰	۴/۳۹	ریسک پذیری
۸	۱۸/۸۰	۰/۸۰	۴/۲۵	خلاقیت و ابتکار
۹	۱۸/۸۹	۰/۷۹	۴/۱۸	هدایت و رهبری
۱۰	۱۹/۰۷	۰/۸۶	۳/۸۸	آشنایی با امور مالی
۱۱	۱۹/۹۰	۰/۸۱	۴/۰۷	مدیریت زمان
۱۲	۲۲/۰۲	۰/۸۷	۳/۹۵	آشنایی با مدیریت
۱۳	۲۲/۲۲	۰/۸۸	۳/۹۶	مهارت‌های بازاریابی
۱۴	۲۲/۳۰	۰/۸۷	۳/۹۰	آشنایی با تسهیلات بانکی
۱۵	۲۳/۵۳	۰/۹۶	۴/۰۸	آشنایی با قوانین کار
۱۶	۲۴/۶۷	۰/۹۴	۳/۸۱	فعالیت گروهی

منبع: یافته های تحقیق

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۲- اولویت بندی موانع تأثیرگذار بر کارآفرینی در بخش دولتی با استفاده از شاخص ضریب تغییرات (C.V)

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	موانع تأثیرگذار بر کارآفرینی در بخش دولتی
۱	۱۹/۴۳	۰/۸۲	۴/۲۲	سیستم برنامه ریزی نامناسب
۲	۱۹/۹۰	۰/۸۲	۴/۱۲	ناهماهنگی سازمانهای ذیربط با کارآفرینی در بخش کشاورزی
۳	۲۱/۰۴	۰/۸۹	۴/۲۳	عدم اهمیت به نوآوری و خلاقیت سازمانی
۴	۲۱/۰۷	۰/۸۶	۴/۰۸	تعدد و ابهام در اهداف
۵	۲۱/۶۴	۰/۸۷	۴/۰۲	غلبه نگرشهای کوتاه مدت و روزمره
۶	۲۲/۱۴	۰/۹۱	۴/۱۱	نبود سیستم خلاق برای پاداش دادن
۷	۲۲/۳۸	۰/۹۰	۴/۰۲	ناشناخته بودن مفهوم کارآفرینی برای کادر دولتی
۸	۲۲/۴۳	۰/۹۴	۴/۱۹	ساختار سنتی و بوروکراتیک در دستگاههای دولتی
۹	۲۳/۰۳	۰/۹۴	۴/۰۸	وجود قوانین و مقررات دست و پاگیر
۱۰	۲۳/۰۳	۰/۹۱۵	۳/۹۷	انتکای فراوان به مدیریتهای بالادست
۱۱	۲۳/۳۴	۰/۹۵	۴/۰۷	رفتار مدیریتی محتاطانه
۱۲	۲۴/۲۳	۰/۹۵	۳/۹۲	عدم رقابت گرایی و زمینه های رقابتی
۱۳	۲۵/۱۲	۱/۰۰	۳/۹۸	کنند بودن فرایندهای تصمیم گیری
۱۴	۲۷/۵۷	۱/۰۱	۳/۸۰	انعطاف ناپذیری الگوهای کاری
۱۵	۲۷/۵۰	۱/۰۷	۳/۸۹	کمبود همکاری بین کارآفرینان و مدیران رده های سیاستگذار

جدول ۳- اولویت بندی موانع تأثیرگذار بر کارآفرینی در بخش خصوصی با استفاده از شاخص ضریب تغییرات (C.V)

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	موانع تأثیرگذار بر کارآفرینی در بخش خصوصی
۱	۲۱/۵۶	۰/۹۱	۴/ ۲۲	تشریفات دست و پاگیر اداری جهت شروع فعالیتهای کارآفرینانه
۲	۲۱/۷۹	۰/۹۰	۴/۱۳	عدم شفافیت مقررات قانونی
۳	۲۱/۹۸	۰/۹۱	۴/۱۴	اعمال نظر دولت در قیمت گذاری
۴	۲۲/۵۴	۰/۹۴	۴/۱۷	عدم دسترسی به امکانات و نهاده ها
۵	۲۳/۱۳	۰/۹۳	۴/۰۲	عدم حمایت دولت از کارآفرینان کشاورزی در بخش خصوصی
۶	۲۴/۱۰	۰/۹۴	۳/۹۰	غالبیت نظام کشاورزی خرده پا و سنتی
۷	۲۴/۵۰	۰/۹۹	۴/۰۴	مشکل اقتصادی کارآفرینان
۸	۲۵/۰۰	۱/۰۰	۴/۰۰	عدم امنیت کامل سرمایه گذاری
۹	۲۵/۹۳	۱/۰۴	۴/۰۱	نارسایی نظام حقوقی - قضایی کشور در زمینه تعریف و تضمین حقوق مالکیت خصوصی
۱۰	۲۵/۹۴	۱/۰۳	۳/۹۷	عدم پوشش بخش خصوصی توسط سیاستهای مالیاتی دولت
۱۱	۲۷/۵۵	۱/۰۸	۳/۹۲	عدم حمایت بانکها از صنایع و شرکتهای کوچک
۱۲	۲۷/۹۶	۱/۱۱	۳/۹۷	نابسامانی بازار

منبع: یافته های تحقیق

جدول ۴- اولویت بندی موانع و مشکلات آموزش عالی کشاورزی در جهت تربیت دانش آموختگانی کارآفرین با استفاده از شاخص ضریب تغییرات (C.V)

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	موانع و مشکلات آموزش عالی
۱	۱۹/۷۱	۰/۸۲	۴/۱۶	عدم ایجاد یا گسترش مراکز کارآفرینی در دانشگاهها و سازماندهی آنها در قالب شبکه های کارآفرینی
۲	۲۰/۲۳	۰/۸۵	۴/۲۰	عدم استفاده از روشهای تدریس خلاق در دانشگاه
۳	۲۱/۰۴	۰/۸۵	۴/۰۴	فقدان مهارت ویژه در اساتید برای ایجاد انگیزه و پرورش تفکر خلاق در بین دانشجویان
۴	۲۱/۳۹	۰/۸۶	۴/۰۲	عدم وجود درسی به عنوان کارآفرینی در بین دروس مختلف شاخه های کشاورزی
۵	۲۱/۵۳	۰/۸۷	۴/۰۴	ساختار متمرکز و فضا و موقعیت شهری دانشکده های کشاورزی
۶	۲۲/۸۶	۰/۹۱	۳/۹۸	نبود برنامه های جانبی به منظور معرفی کارآفرینان بخش کشاورزی به دانشجویان
۷	۲۴/۹۳	۰/۹۵	۳/۸۱	نبود نشریات علمی ترویجی در زمینه کارآفرینی در بخش کشاورزی
۸	۲۵/۰۰	۰/۹۵	۳/۸۰	فقدان کتب آموزشی مناسب
۹	۲۵/۳۰	۱/۰۳	۴/۰۷	فقدان فعالیتهای پویا و خلاق
۱۰	۲۵/۹۱	۰/۹۹	۳/۸۲	عدم برگزاری سمینارهای تخصصی کارآفرینی
۱۱	۲۶/۷۱	۱/۰۹	۴/۰۸	عدم وجود آموزشهای فوق برنامه برای کسب مهارتهای شغلی
۱۲	۷۰/۰۰	۳/۲۲	۴/۵۹	ارائه بیشتر دروس دانشگاهی به صورت نظری و عدم توجه کافی به واحدهای عملی

منبع: یافته های تحقیق

آمار تحلیلی

تحلیل عاملی

در این روش به بررسی همبستگی درونی تعداد زیادی از متغیرها پرداخته و در نهایت آنها را در قالب عاملهای عمومی محدودی دسته بندی شد. بطور کلی هدف اصلی از تحلیل عاملی تلخیص تعداد محدودی از عاملها است. (کلاتری، ۱۳۸۲).

معیار مقدار ویژه:

مقدار ویژه معیاری است برای تعیین تعداد عاملها که به آن معیار ریشه را کد می گویند. در این تحقیق که مدل تحلیل مؤلفه های اصلی بکار برده شده است تنها عاملهایی که مقدار ویژه آنها از یک بیشتر باشند به عنوان عاملهای معنی دار در نظر گرفته می شوند و کلیه عامل هایی که مقدار ویژه آنها کمتر از یک است به عنوان عاملهایی که از نظر آماری معنی دار نیستند از تحلیل کنار گذاشته می شوند. جهت پیدا کردن عاملهای جدید، عاملهای موقت تغییر شکل داده شده اند. یعنی محورهای عاملی حول محور مختصات چرخانده شده و این کار سبب ساده تر کردن تفسیر عاملها شده است. روش تحقیق حاضر از نوع متعامد و به روش وریماکس می باشد. روش وریماکس به دنبال مختصر کردن و ساده سازی ستون های ماتریس عاملی است. اولین تصمیم گیری در خصوص تحلیل عاملی مربوط به تعیین و تشخیص مناسب بودن داده ها برای تحلیل عاملی است. یکی از روشها آزمون KMO که مقدار آن همواره بین ۰ و ۱ در نوسان است. در صورتیکه مقدار آن کمتر از ۰/۵۰ باشد داده ها برای عاملی مناسب نخواهند بود و اگر مقدار KMO بین ۰/۵۰ تا ۰/۶۹ باشد می توان با احتیاط بیشتری به تحلیل عاملی پرداخت. اما در صورتی که مقدار آن بزرگتر از ۰/۷۰ باشد همبستگی های موجود در بین داده ها برای تحلیل عاملی مناسب خواهند بود. نتایج بدست آمده در این تحقیق نشان می دهد که میزان KMO برابر ۰/۷۰۱ می باشد که این امر حکایت از مناسب بودن داده ها برای تحلیل است. تعداد نمونه های تحقیق ۱۴۵ مورد است. در تحلیل عاملی مدلهای مختلفی وجود دارد که از میان آنها دو روش تحلیل مؤلفه های اصلی و تحلیل عاملی مشترک بیش از سایر روشها بکار برده می شود. انتخاب هر یک از این روشها به هدف تحقیق بستگی دارد. در این تحقیق از روش تحلیل مؤلفه های اصلی استفاده می شود، از این روش زمانی استفاده می شود که هدف تلخیص داده ها و دستیابی به تعداد محدودی عامل برای اهداف پیش بینی باشد.

عامل های تحقیق:

پس از دوران عاملها، به متغیرهایی که در یک ستون قرار دارند یک مفهوم عام تعلق گرفت در این تحقیق هفت عامل مورد شناسایی واقع شدند که در جدول ۵ صفحه بعد نشان داده شده است.

جدول ۵- نمایی از عاملهای تحقیق و سهم هر یک از آنها

عامل	درصد از کل عاملها	درصد از واریانس کل متغیرها	مقدار ویژه
عامل برنامه ریزی و پشتیبانی	۱۲/۲۷۸	۱۲/۲۷۸	۳/۳۱
عامل نوآوری	۲۲/۶۵۶	۱۰/۳۷۸	۲/۸۰۲
عامل مدیریتی	۳۱/۴۰۳	۸/۷۴۸	۲/۳۶۲
عامل ناهماهنگی سازمانی	۳۹/۶۷۵	۸/۲۷۲	۲/۲۳۳
عامل سیاست راهبردی	۴۷/۵۵۸	۷/۸۸۳	۲/۱۲۸
عامل آموزشی	۵۴/۶۰۹	۷/۰۵۱	۱/۹۰۴
عامل خواستگاه محلی	۵۹/۷۳۳	۵/۱۲۴	۱/۳۸۳

منبع: یافته های تحقیق

فرضیه شماره یک:

نتایج آزمون من وایت نی در مورد جنسیت حاکی از عدم تفاوت معنی داری بین دیدگاه فارغ التحصیلان زن و مرد دانشکده های کشاورزی در خصوص موانع کارآفرینی در بخش کشاورزی است میزان $U=1595/5$ و $W=4151/5$ بدست آمده و سطح معنی داری $P=0/834$ نشان دهنده عدم تفاوت معنی داری در سطح 99 درصد بین فارغ التحصیلان زن و مرد است، به عبارت دیگر فرض تحقیق رد و فرض صفر مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه شماره دو:

نتایج آزمون من وایت نی در مورد محل تولد و تأثیر آن در دیدگاه فارغ التحصیلان شهری و روستایی نسبت به موانع کارآفرینی در بخش کشاورزی نشان دهنده عدم تفاوت معنی داری بین دیدگاه دو دسته فارغ التحصیلان شهری و روستایی است به عبارت دیگر در این مورد فرض تحقیق رد و فرض صفر مورد تأیید قرار می گیرد. $P=0/908$ ، $W=6294/0$ ، $U=623/0$.

فرضیه شماره سه:

نتایج آزمون من وایت نی در مورد وضعیت تأهل حاکی از عدم تفاوت معنی داری بین دیدگاه فارغ التحصیلان متأهل و مجرد می باشد. میزان $U=1338/5$ ، $W=2018/5$ ، $P=0/291$.

فرضیه شماره چهار

نتایج حاصل از آزمون من وایت نی جهت بررسی نقش محل سکونت و تأثیر آن در دیدگاه فارغ التحصیلان نسبت به موانع کارآفرینی در بخش کشاورزی نشان از عدم تفاوت معنی داری بین دیدگاه افراد ساکن شهر و روستا در این خصوص می باشد. به عبارت دیگر فرض تحقیق در این ارتباط رد و فرض صفر مورد تأیید قرار می گیرد. $P=0/801$ ، $W=47/5$ ، $U=46/5$.

فرضیه شماره پنج

جهت آزمون دیدگاه فارغ التحصیلان سالهای مختلف از آماره کروسکال والیس استفاده گردید. نتیجه آزمون نشان می دهد که دیدگاه فارغ التحصیلان سالهای مختلف نسبت به موانع کارآفرینی در بخش کشاورزی با هم تفاوت معنی داری ندارند و به عبارت دیگر فرض تحقیق رد و فرض صفر مورد تأیید قرار می گیرد. $Chi- = 4/674$ ، $P=0/322$ ، square

فرضیه شماره شش

نتایج آزمون کروسکال والیس در مورد افراد فارغ التحصیل از نقطه نظر وضعیت اشتغال و تأثیر آن در دیدگاه افراد، نشان از عدم تفاوت معنی داری بین دیدگاه افراد شاغل و بیکار نسبت به موانع کارآفرینی در بخش کشاورزی می باشد. $Chi-square = 3/506$ ، $P=0/173$.

فرضیه شماره هفت

نتایج آزمون کروسکال والیس جهت مقایسه میانگین دیدگاه فارغ التحصیلان از نقطه نظر تأثیر سابقه کار در دیدگاه آنها حاکی از عدم تأثیر این متغیر می باشد. $chi-square = 0/134$, $P = 0/935$.

فرضیه شماره هشت

نتایج حاصل از آزمون کروسکال والیس جهت بررسی نقش وضعیت استخدامی و تأثیر آن در دیدگاه فارغ التحصیلان، نشان از عدم تأثیر این متغیر دارد. $Chi-square = 1/125$, $p = 0/771$.

فرضیه شماره نه

نتایج آزمون کروسکال والیس در مورد نوع سازمان، نشان از عدم تفاوت معنی داری بین دیدگاه افراد که در سازمانهای مختلف مشغول به کارند می باشد $Chi-square = 0/219$, $p = 0/896$.

نتایج حاصل از آزمون متغیرها با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن:

نتیجه بررسی نشان میدهد که بین متغیرهای میزان حقوق دریافتی، سن فارغ التحصیلان، سابقه اشتغال، میزان نارضایتی، نحوه استخدام، رشته تحصیلی، شغل پدر به عنوان متغیرهای مستقل و دیدگاه فارغ التحصیلان نسبت به موانع کارآفرینی در بخش کشاورزی به عنوان متغیر وابسته رابطه معنی داری وجود ندارد.

بحث:

۱- نتایج اولویت بندی موانع تأثیرگذار بر کارآفرینی در بخش دولتی نشان می دهد که سیستم برنامه ریزی نامناسب از جمله موانع و عوامل تأثیرگذار است، که در این خصوص، علی رغم تحولات فرهنگی و اجتماعی قابل توجه در جامعه، هنوز در عرصه کارآفرینی تحول کیفی به وقوع نپیوسته و امکانات و اطلاعات مربوط به کارآفرینی در مناطق مختلف کشور همسان توزیع نگردیده است و نشان از نبود برنامه جامع و فقدان نظام برنامه ریزی استراتژیک در حوزه کارآفرینی و اشتغال در کشور می باشد. به همین منظور ضروری است که در ارائه خدمات و نهادهای مربوط به کارآفرینی در مناطق محروم تسهیلاتی را فراهم آورد تا فارغ التحصیلان بتوانند در این مناطق به فعالیت بپردازند.

۲- نتایج اولویت بندی موانع تأثیرگذار بر کارآفرینی در بخش خصوصی از دیدگاه فارغ التحصیلان نشان می دهد که وجود قوانین و مقررات دست و پاگیر اداری، وجود برخی قوانین بیمه ای، و عدم شفافیت مقررات قانونی مانعی در ایجاد و توسعه واحدهای تولیدی و بنگاههای کوچک بخش خصوصی است که پیشنهاد می شود در مورد قوانین و مقررات و ارائه خدمات و تسهیلات به کارآفرینان بازنگری و شفاف سازی شود.

۳- نتایج اولویت بندی موانع و مشکلات آموزش عالی در جهت تربیت دانش آموختگان کارآفرین نشان می دهد که عدم ایجاد یا گسترش مراکز کارآفرینی در دانشگاهها و عدم استفاده از روشهای تدریس خلاق از اهم موارد می باشند، که پیشنهاد می شود در دانشگاهها به گسترش مراکز کارآفرینی و سازماندهی آنها در قالب شبکه های

کارآفرینی اقدام شود و همچنین اساتید شیوه آموزشی و تربیتی خود را مبتنی بر ایجاد انگیزه و روحیه علمی در دانشجویان سازماندهی نمایند.

۴- نتایج حاصل از آزمون من وایت نی نشان می دهد که بین دیدگاه فارغ التحصیلان زن و مرد، مجرد و متأهل، شهری و روستایی، نسبت به موانع و محدودیتهای توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

۵- نتایج حاصل از آزمون کروسکال والیس نشان می دهد که سال فارغ التحصیلی، وضعیت اشتغال، سابقه کار، وضعیت استخدام، نوع سازمان نمی تواند تأثیر معنی داری بر دیدگاه فارغ التحصیلان در مورد موانع و محدودیتهای توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی داشته باشد.

۶- نتایج حاصل از ضریب همبستگی اسپیرمن نشان می دهد که بین متغیرهای میزان حقوق دریافتی، سابقه اشتغال، میزان نارضایتی از شغل، نحوه استخدام، رشته تحصیلی، شغل پدر با متغیر وابسته دیدگاه فارغ التحصیلان در مورد موانع و محدودیتهای توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی رابطه معنی داری وجود ندارد.

۹- با توجه به نتایج حاصل از تحلیل عاملی انجام یافته حکایت از تأثیر مؤلفه هایی تحت عنوان برنامه ریزی و پشتیبانی و نقش آن در موانع اشتغال و کارآفرینی در بخش کشاورزی به عنوان اولین عامل باختصاص دادن مقدار ویژه ۳/۳۱ به خود می باشد که پیشنهاد می شود مدیران رده های سیاستگذار از کارآفرینان حمایت و پشتیبانی مالی و مشاوره ای نمایند و هم چنین دولت یک برنامه ریزی و مدیریت اقتصادی متناسب با تحولات اقتصادی داشته باشد و حدود و حجم فعالیتهای دولتی و خصوصی مشخص شود.

منابع مورد استفاده:

- ۱- احمدپورداریانی، م. (۱۳۸۲). موانع کارآفرینی. روزنامه همشهری، پاییز ۸۲.
- ۲- بی نام، (۱۳۸۴)، کارآفرینی چیست و کارآفرین کیست؟ نشریه حیات نو اقتصادی، ۸۴.
- ۳- پرخوان رازلیقی، م. (۱۳۸۰)، کارآفرینی. مجله کارآفرین (شماره ۸)، صص ۲۷-۲۴.
- ۴- حیدری، ا. (۱۳۸۳)، کارآفرینی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی. فصلنامه نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی تهران. (شماره ۶).
- ۵- رضوی نعمت الهی، ا. (۱۳۸۴)، کارآفرینی. روزنامه همشهری ۳۰ فروردین. شماره ۳۶۷۷، صص ۱۰، تهران.
- ۶- مریدی، س. (۱۳۷۹). فرصتها و محدودیتهای کارآفرینی در ایران. نشریه تدبیر، شماره ۱۰۹، دی ماه ۱۳۷۹.
- ۷- احمد پورداریانی، م. (۱۳۷۹). کارآفرینی، تعاریف، نظریات و الگوها، تهران: نشر پردیس.
- ۸- امیدی نجف آبادی، مریم و شهره سلطانی ۱۳۸۵. «کارآفرینی و زنان روستایی»، ماهنامه علمی ترویجی جهاد، شماره ۲۷۲، صص ۵۶-۶۶.

- ۹- جواهری، فاطمه و سرور قضاتی ۱۳۸۳. «موانع کارآفرینی زنان در ایران: بررسی تأثیر نابرابری جنسی بر کارآفرینی زنان در ایران»، *مجله جامعه شناسی ایران*، دوره پنجم، شماره ۲.
- ۱۰- رحیمی، ح. (۱۳۸۰). «ضرورت آموزش کارآفرینی در دانشگاه‌ها»، *چکیده مقالات چهل و چهارمین نشست رؤسای دانشگاه‌ها و مراکز علمی - تحقیقاتی کشور*، تهران: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
- ۱۱- رضازاده، حجت الله و ناهید شیخان و محمود احمدپور دریانی ۱۳۸۱. «کارآفرینی در آلمان»، *ماهنامه تخصصی بازاریابی*، شماره ۲۲، دی‌ماه، صص ۶۰-۵۸.
- ۱۲- سالارزاد، ملیتو، اس با همکاری انستیتو صنایع کوچک دانشگاه فیلیپین ۱۳۷۶. «مقدمه‌ای به کارآفرینی و تحقیق و توسعه سازمان‌ها و بنگاه‌های کوچک»، *ترجمه سیامک نطق*، چاپ اول، تهران: انتشارات بصیر.
- ۱۳- سعیدی کیا، م. (۱۳۸۲). *آشنایی با کارآفرینی*، تهران: انتشارات سپاس.
- ۱۴- صابر، ف. (۱۳۸۲). *راه‌های توسعه کارآفرینی زنان در ایران*، تهران: انتشارات روشنفکران و مطالعات زنان.
- ۱۵- صابر، ف. (۱۳۸۱). *راه‌های توسعه کارآفرینی زنان در ایران*، تهران: انتشارات روشنفکران و مطالعات زنان.
- ۱۶- عمادی، محمدحسین و اسفندیار عباسی، ۱۳۸۱. «کارآفرینی در روستا»، *جهاد*، شماره ۲۵۱-۲۵۰، صص ۱۳-۶.
- ۱۷- وارث، ح. (۱۳۷۸). «کارآفرینی دولتی»، *مجله تحول اداری*، خردادماه، صص ۳۲-۲۲.

18- Borch, O.j , Forsman, S. (2001), *The competitive tools and capabilities of micro firms in the Nordic food sector – a comparative study, The food sector- Nordic – seminar No. 313, june 2000, NILF- report 2001: 2, As, NILF*

19- Hisrich, R.D. (1992). *Toward an organization model for entrepreneurship education. International entrepreneurship conference proceedings. Dormond, Germany.*

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی